

КРАТКА ОБЈАШЊЕЊА НЕКИХ КОРИШЋЕНИХ ИЗРАЗА

Активно учење Наставна парадигма у којој је улога наставника више усмерена на стварање услова за учење, посредовање и усмеравање процеса учења, него на предавање наставног градива. Наставник подстиче дискусију, учење кроз решавање проблема, кооперативно учење, групне пројекте, кратке демонстрације као увод у разговор у учионици и сл. Избор техника и метода у реализацији активног учења је веома широк. Њихова заједничка карактеристика је да омогућавају активно учешће ученика у процесу који доживљавају као смислен, подстицајан и занимљив. У овакав доживљај су укључене интелектуална, емотивна и социјална димензија, те активно учење има квалитете холистичког учења. Код нас је овакав приступ настави развила група стручњака окупљена око проф. Ивана Ивића.

Аутентично оцењивање Процена ефеката учења и постигнућа у реалној ситуацији или у ситуацији која верно дочарава реалну. Укључује оцењивање знања, али процењује и дубље разумевање појава, проблема, ситуација и концепата, вештине решавања проблема, ставове и социјалне вештине. Ученици се налазе пред смисленим и изазовним задацима, у сложеним, разноврсним и богатим садржајима и непознатим ситуацијама, у којима примењују и користе успостављена знања и вештине као што ће чинити у одраслом и професионалном животу .

Аутентично учење Учење које се одвија у контексту који садржај учења блиско и чврсто повезује са реалним животом. Очекивани исходи оваквог учења, које може да укључи цео низ различитих техника и поступака, реално су и непосредно корисни, смислени и употребљиви и представљају одговоре на стварне захтеве и задатке које поставља стварни свет. У основи оваквог учења је идеја да ће ученици бити заинтересованији и мотивисанији за учење и бити боље припремљени да успешно уче на вишим нивоима образовања, да буду професионално и животно успешни ако се у ономе што уче огледа стварни живот и ако их процес учења опреми корисним вештинама употребљивим и у животу изван школе.

Вредновање Утврђивање до ког су степена остварени васпитно образовни циљеви, уз уважавање услова у којима су утврђени резултати постигнути. Вредновање се често, али не и сасвим оправдано, изједначава са евалуацијом.

Вршњачко учење Учење које се одвија међу учесницима који немају формалних овлашћења ни у самом процесу учења, нити једни над другима. Најопштије речено, у узајамном поређењу нпр. по узрасту, стручности, животној ситуацији, вршњаци су они међу којима: а) постоји више сличности него разлика; б) нема великих разлика у улогама које имају у самој ситуацији учења; ц) нема надређених и подређених у процесу учења. У вршњачкој групи сви уче. Истраживања показују да је, у одређеним ситуацијама, вршњачко учење ефикасније од других (нпр. у оним областима у којима се ученици боље разумеју међусобно него са старијима,

наставницима или родитељима). Наставници такође могу да уче једни од других, што се, у неким аспектима, показало ефикаснијим начином за усавршавање њихових стручних компетенција и решавање различитих проблема, у односу на класичне семинаре стручног усавршавања. Повољни модели за овај вид учења међу ученицима су рад у паровима, рад у мањим или већим групама и, нарочито, рад на неком пројекту. Разлике које, нпр. у знању постоје међу ученицима, овде се користе као ресурс за унапређење процеса учења свих учесника, као и за постизање бољих укупних резултата.

Дигитална писменост Коришћење и управљање информацијама посредованим у широком спектру расположивих електронских медија. Дигитална писменост се ослања на ниво информатичке писмености и зависи од њега. Дигитална писменост води ка стицању дигиталне компетенције коју чини скуп знања, вештина и ставова који су предуслов за ваљану, одговорну и критичку примену савремених информационих технологија и то на послу, у слободно време и за комуникацију уопште. Ово је једна од осам кључних компетенција ЕУ.

Друштво које учи Друштво у коме се остварује идеја целоживотног учења и образовања.

Друштво знања Термин се односи на способност једног друштва да омогући стварање, обраду, прилагођавање, доступност и коришћење информација у циљу изградње, усавршавања и коришћења знања. Друштво знања се темељи на три ослонаца: коришћењу информационих технологија, образовању, иновативности и развоју. То је друштво које карактерише демократичност у процесима одлучивања, укљученост свих друштвених група (инклузивност), брига за све групе и појединце (солидарност) и активно учешће свих (партиципација).

Електронско учење Примена нових мултимедијалних технологија и интернета која је оријентисана на ученика и његове потребе, а у циљу унапређења квалитета процеса учења и бољег приступа материјалима и услугама, као и за сарадњу и размену материјала на даљину.

Евалуација Процењивање појаве по утврђеном критеријуму или стандарду. То је процена резултата пројектованих и планираних активности појединаца, група или институција. Евалуација није само завршна процена неког пројекта или програма, већ може бити и процена која се даје у свим или неким фазама планирања и извођења активности. У образовању овај термин означава педагошки процес праћења, мерења и вредновања образовних процеса и њихових ефеката.

Индивидуални образовни план Један од инструмената којима се подржава инклузија, тј. образовање ученика којима је из било којих разлога потребна додатна образовна подршка. Укључивање ученика којима је потребна додатна образовна подршка у редовне школе регулисано је законским и подзаконским актима.

Индивидуализација и диференцијација Поступци у настави који имају за циљ да све аспекте наставе, укључујући садржаје, задатке, наставне материјале, наставне методе и начине оцењивања и праћења напредовања, прилагоде и приближе ученику

и његовим могућностима, потребама и интересовањима. На овај начин се отклањају физичке и комуникацијске препреке у процесу наставе и учења, што је посебно важно за ученике са изразитим специфичностима битним за ток и успешност процеса учења

Индивидуализовани приступ Идеја о индивидуализацији наставног процеса је резултат истраживачког увида да је униформисана настава, настава која једнака за све, недовољно стимулативна за напредовање ученика. Овај приступ се односи на начине рада који су прилагођени карактеристикама и специфичностима ученика (укључујући и разлике у њиховим способностима, интересовањима, начинима учења, тешкоћама у учењу и понашању и сл.) које су од значаја за образовни процес и његове резултате. Могуће варијације и прилагођавања имају веома широк распон и многе комбинације и нијансе. Заједничка карактеристика им је да се ученици групишу у мање групе, што омогућава да се активније укључе у рад на одговарајуће одмереном задатку, у микроокружењу које је повољно и подстицајно. Индивидуализовани приступ се разликује од индивидуалног, у коме наставник у одређеном периоду, интензивно ради са једним учеником.

Иницијално оцењивање Често се назива и дијагностичко оцењивање које се обавља на почетку одређене наставне активности или наставног периода и има за циљ да наставнику и ученику пружи информације шта ученик зна, које су његове могућности, јаке и слабе стране, на основу чега наставник планира даљи рад са учеником.

Инклузивна школа Редовна школа у којој уче и ученици са развојним или другим тешкоћама. Другим речима, школа коју би такви ученици похађали и да немају те тешкоће.

Инклузивни приступ Укључивање ученика из осетљивих група, односно ученика са инвалидитетом, тешкоћама у учењу и понашању, ученика из социјално-економски угрожених средина и маргинализованих друштвених група у наставни процес у редовним школама. Овакав приступ проистиче из обавезе образовног система и саме школе да свој деци, без обзира на различитости међу њима, обезбеди квалитетно образовање. Инклузија спречава да деца са тешкоћама у развоју и деца из осетљивих и маргинализованих друштвених група буду искључена из образовног процеса и осигурава да се у том процесу препознају њихове потребе и да се на њих одговори, да се повећа њихова активност у настави и учењу у школи, и у различитим аспектима живота заједнице. Инклузија изискује промене и прилагођавање наставног приступа и стратегија, а понекад и наставних садржаја, те подразумева и припрему и прилагођавање наставника и школа за њену ефикасну примену. Инклузија је регулисана законским и подзаконским прописима и актима.

Интегративне теме Повезивање садржаја различитих наставних предмета, као резултат тимског рада наставника на нивоу школе.

Интегрисани приступ је приступ који у настави и учењу превазилази границе између појединачних наставних предмета и у коме се појединачни наставни садржаји, унутар једног или између различитих предмета, повезују и организују у

смислене целине. Овакав приступ омогућава да се, смисленим комбиновањем и разноврсним начинима обраде различитих садржаја, гради организоване знање у систем, што је један од главних циљева сваког учења. Најчешће се овај приступ остварује кроз планирање мањих или већих тематских целина, као и тематских и истраживачких пројеката.

Интерактивна настава Настава које се одвија кроз сталну интеракцију ученика и наставника, ученика и ученика, ученика и наставних материјала. Ученик је централна тачка и активни учесник интерактивне наставе.

Интердисциплинарни приступ Процес изградње знања у коме се проблем анализира применом различитих приступа, својствених или развијених у оквиру различитих дисциплина. Садржинске и логичке целине се у оквиру овог приступа организују око одређеног проблема, појаве или појма. У таквој ситуацији се знања из различитих наставних предмета (дисциплина) користе у описивању, осветљавању, објашњавању и решавању проблема, појаве или појма, те се они сагледавају из различитих углова перспектива. Ово доприноси међусобном бољем и дубљем упознавању и разумевању. У интердисциплинарном приступу активности се планирају из перспективе ученика, а ниво интеграције наставних садржаја зависи од тога шта је дефинисано као циљ и шта се очекује као исход, као и од специфичности садржаја, узраста и интересовања.

Информално образовање образовање и учење који се одвијају изван образовних институција. Учи се од искуснијих у породици, групи вршњака или некој другој групи, или самостално, на основу дефинисаног плана или без њега. Ова форма образовања нема никакав вид организације и може да се одвија намерно и ненамерно, у оквиру обичних, свакодневних активности.

Информатичка писменост Поседовање основних знања и вештина потребних за коришћење рачунара (рачунарских система, мрежа и програма) у циљу проналажења, чувања, вредновања, креирања, презентовања и размене информација, као и за комуникацију и сарадњу у онлајн окружењу.

Информациона писменост Способност ефикасног проналажења, вредновања, преношења и коришћења информација доступних у широком распону медија у све сложенијем информационом окружењу. Ово је шири појам од појмова информатичке и дигиталне писмености који су у њему садржани, а који чине предуслов успешног коришћења услуга и алата информационо комуникационих технологија.

Исходи Очекивани резултати учења који показују шта ученик може и уме да уради на основу знања стечених у процесу образовања.

Једнакост у образовању Право на образовање као једно од основних људских права дефинисано националним и међународним документима. Према тим документима сваки појединац има право на приступ образовању на основу начела једнакости и недискриминације. У образовању важи начело једнаких шанси, а циљеви образовања се дефинишу кроз концепте какви су право на образовање, инклузивно образовање, социјална димензија образовања, образовање за све и сл.

Данас постоје и глобалне иницијативе за подстицање уважавања права на образовање и једнаких шанси у образовању. Међу тим иницијативама најзначајније су образовање за све чији је носилац УНЕСКО и Миленијумски циљеви развоја Уједињених нација. Начело једнаких шанси посебно је значајно за образовање припадника маргинализованих друштвених група.

Кључне компетенције Скуп применљивих, мултифункционалних знања, вештина и ставова потребних за лично остварење и развој, укљученост у друштво које учи и запошљавање у друштву заснованом на знању. Оне треба да буду развијене до краја обавезног школовања и да послуже као основа за даље учење, тј. за целоживотно учење. Ово је основа дефиниције која је прихваћена у Европској унији.

Когнитивно-конструктивистички приступ Приступ настави који се заснива на схватању да је учење резултат менталне конструкције, тј. да се учи стварањем властитих менталних модела помоћу којих се осмишљава и боље разуме и спољашњи свет и властито искуство, а ново знање повезује са постојећим. Стога је право учење оно у коме ученик има прилику и могућност да сам открије смисао и значење онога што учи. Овај приступ се најчешће везује за развојно психолошку теорију Жана Пијажеа, али његови корени су старији и допиру све до античке филозофске мисли. Развијен је и у социјално конструктивистичкој варијанти, ослоњеној на учење Лава Виготског. То становиште посебно наглашава значај социјалне интеракције, социјалног контекста, међуиндивидуалних релација и заједничких активности у процесу учења и изградње знања. Циљ учења у оквиру овог приступа је постављен врло високо и укључује решавање проблема, метакогницију, креативност, оригиналност у мишљењу, што све заједно преобликује постојећа и ствара предуслове за креирање нових знања.

Компетенција Скуп повезаних знања, вештина, ставова и личних својстава које једној особи омогућавају да у датом контексту, у одређеној ситуацији, предузме одговарајућу активност и да ту активност обави ваљано, успешно и ефикасно.

Кооперативно учење Учење у коме ученици раде заједно (у групама) и у коме је изражена позитивна међузависност у којој се подстиче индивидуална одговорност и активно учествовање у решавању задатка. У овом облику учења посебно су наглашени индивидуална одговорност, интеракција ученик-ученик и вежбање социјалних вештина.

Координатор у школи вежбаоници Наставник или стручни сарадник чији је задатак да у школи вежбаоници осигура реализацију студентске праксе, сарађује са студентима, менторима и координаторима студентске праксе на факултетима.

Кровни (општи) закон Колоквијални назив за Закон о основама система образовања и васпитања јер се њиме уређују основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања. Овај закон представља основу за израду посебних закона као што су Закон о основном образовању и васпитању, Закон о средњем образовању и васпитању, Закон о образовању одраслих, Закон о уџбеницима и другим наставним средствима. Први овакав закон је у новијој

историји образовања у Србији донет 2003. Сада важећи закон донет је 2009. године, а амандманима је мењан 2011. и 2013.

Курикулум У савременим речницима, курикулум у свом најопштијем смислу означава групу, скуп предмета или курсева које похађају ученици или студенти у једној образовној институцији, школи или универзитету. Етимолошки, термин потиче од латинског глагола курере (currere) који значи трчати, убрзано се кретати, путовати, наставити пут, док курикулум (curriculum) дословце означава курс путање кретања. Историја образовања и стручне дискусије о појму и значењу курикулума не нуде доследну употребу овог термина. Ипак, за већину стручњака и аутора, курикулум је документ који се односи на школу и организовани процес учења и који дефинише: зашто, шта, када, где, како и са ким ученици уче и какви су резултати учења.

Медијска писменост Знања о појави, развоју, језицима изражавања и естетици свих врста медија: радија, телевизије, филма, штампе, интернета и свих облика дигиталне технологије.

Модул Скуп теоријских и практичних садржаја програма наставног предмета и облика рада функционално и тематски повезаних у оквиру једног или више предмета.

Наставник ментор студентима Наставник разредне или предметне наставе или стручни сарадник који својим искуством, знањем и приступом доприноси успеху ученика и школе и посебно је обучен за рад са студентима. Он студенте на пракси уводи у наставничку или професију стручног сарадника, упознаје студенте са стандардима компетенција наставника и стручних сарадника и стандардима квалитета рада установа, сарађује са факултетским наставницима и заједно са њима планира свој и рад студента.

Неформално образовање образовање које се стиче изван система формалног образовања. Оно може, али и не мора да се одвија у институцији, буде организовано и структурисано, да га води професионални наставник, да се заврши добијањем потврде о похађању. Неформално образовање може да резултира значајним унапређењем компетенција полазника, али не и да донесе промене у признатом нивоу стручне спреме.

Образовање на даљину Настава у којој се комуникација између актера у одређеном степену одвија уз помоћ различитих медија и технологија (штампани медији, радио, телефон, телевизија, информационо-комуникационе технологије). образовање на даљину је процес у коме предавач и ученици не деле исти физички простор. Може се реализовати уз помоћ свих доступних медија и технологија које у зависности од примене могу представљати: а) наставни материјал (нпр. штампани материјали, звучни записи, видео записи); б) комуникационо средство (нпр. телефон, аудио-конференција, видео-конференција); или ц) комуникациони канал као што су радио, ТВ итд. образовање на даљину се често поистовећује са онлајн учењем, иако то нису синоними. Разликује их што образовање на даљину може бити организовано кроз различите медије, док је онлајн учење образовање на

даљину које се искључиво обавља коришћењем информационо-комуникационих технологија.

Образовање засновано на компетенцијама Образовање у коме постоји концептуални, стратешки и функционални оквир за планирање и остваривање процеса учења и наставе у чијем је фокусу стварање услова и пружање подршке за развој свих видова дефинисаних компетенција. Овакво образовање ствара претпоставке за целоживотно учење, у њему ученик и учење имају централно место, а предметни и међупредметни садржаји представљају једно од кључних средстава, инструмената у процесу развоја компетенција.

Оквир националног курикулума Документ који даје смернице за процес образовања и васпитања на основношколском и средњошколском нивоу, поставља их у заједнички оквир и узајамно повезује све кључне елементе, у циљу унапређења квалитета учења и наставе, а на темељу важећих законских прописа и других релевантних докумената. Оквир националног курикулума представља основу за израду свих осталих курикуларних докумената (нпр. наставни програм).

Оцењивање Анализа чији је циљ да одреди у ком степену је остварено оно што је очекивано. То је процес проверавања и мерења постигнућа ученика као и доношења одговарајућих педагошких одлука.

Онлајн учење Учење организовано путем интернета. Онлајн окружење за учење може се применити за обављање појединих административних послова у вези са наставом, реализацијом одређеног дела наставе као и целокупног наставног програма. Као појам има уже значење од електронског учења које се може реализовати и када рачунар нема излаз на интернет, већ је повезан са другим рачунарима.

Општа предметна компетенција Показује за шта настава и учење једног предмета оспособљавају ученике на крају основне и средње школе. У образовном систему Србије дефинисане су за све предмете за које постоје стандарди постигнућа у средњем образовању, а у виду радног нацрта су дефинисане и за: све остале обавезне предмете у општем средњем образовању и васпитању, све обавезне предмете у основном образовању и васпитању, као и обавезни изборни предмет Грађанско васпитање. Дефинише се сходно природи предмета, стандарда постигнућа и опште међупредметне компетенције и сагласно је циљевима и општим исходима образовања и васпитања.

Опште међупредметне компетенције Компетенције које се у школи развијају кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака. Неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење. У образовном систему Србије дефинисане су за крај основног и за крај средњег образовања и васпитања, на основу листе кључних компетенција ЕУ и општих исхода образовања и васпитања дефинисаних у Закону о основама система образовања и васпитања.

Општи исходи образовања и васпитања Очекивани резултати целокупног процеса образовања и васпитања, тј. знања, вештине, ставови и вредности, односно компетенције, које се развијају током процеса образовања и васпитања.

Портфолио Једна од техника формативног оцењивања. Коришћењем портфолија документује се напредак у процесу учења. Грађење портфолија је, заправо, процес прикупљања и одабирања оних резултата који најбоље илуструју колико је, када и у чему ученик напредовао, шта је успео да оствари у односу на постављене циљеве и шта треба да ради како би превазишао уочене недостатке, пропусте и проблеме. Портфолио се гради заједничким радом наставника и ученика. Информације из портфолија представљају основу за даље планирање процеса учења. Практика примене формативног оцењивања коришћењем портфолија дала је веома добре резултате и показала се нарочито корисном за рад са ученицима који имају тешкоће или су већ забележили неуспехе у процесу учења.

Предметни исходи Очекивани резултати процеса учења наставног предмета. Показују шта су ученици оспособљени да учине, предузму, изведу, обаве захваљујући знањима и вештинама које су стекли учењем одређеног наставног предмета. Полазиште за дефинисање предметних исхода су: опште међупредметне компетенције, општа предметна компетенција, специфичне предметне компетенције, као и стандарди постигнућа за наставни предмет. Дефинисани су за сваку годину учења предмета.

Професионално саветовање и вођење Сложени концепт који обухвата:

1. каријерно вођење - активности кроз које се појединци било ког узраста оспособљавају да идентификују сопствене способности, компетенције и интересе, доносе одлуке које се тичу њиховог образовања, оспособљавања и професије и управљају својим учењем, радом и другим активностима и областима у којима могу да стекну, унапреде и примене своје компетенције;
2. каријерно информисање - долажење до информација неопходних за планирање, постизање и одржавање запослености;
3. образовање за каријеру - разумевање властитих мотива, вредности, начина и могућности да се пружи допринос средини и друштву у коме се живи;
4. каријерно саветовање - разумевање властитих циљева и аспирација, идентитета, оспособљавање да се доносе одлуке утемељене на информацијама и управља променама у каријери;
5. професионална оријентација - стручне активности којима се ствара основа за препоруку и савет ученику у погледу даљег професионалног усмеравања.

Репродуктивна знања Знања које се ослањају на памћење чињеница, података и информација, без њиховог повезивања, процењивања, анализе или интерпретације.

Рефлексивни практичар Наставник који преиспитује, процењује и на основу поузданих повратних информација мења и унапређује своју професионалну праксу, користећи различите инструменте и начине за процену, праћење ефеката и размену искустава.

Саморегулисано учење Саморегулација је једно од основних својстава учења које ученику омогућава да унапређује своје навике, обичаје, праксу и вештине учења, планира и примењује стратегије учења које доводе до бољих резултата и виших постигнућа, прате и посматрају своје понашање у процесу учења и процењују своја постигнућа. Стварање услова за подстицање саморегулације и постизање саморегулисаности у процесу учења је један од главних циљева професионалног рада наставника са ученицима.

Самовредновање школе (самоевалуација) Једна од мера које се системски предузимају у оквиру осигурања квалитета и у циљу унапређења рада школе. Вредновање онога што је у школи постигнуто у различитим областима врши сама школа. То је цикличан процес разматрања, проверавања, планирања, мењања и поновног проверавања. Основни циљ је смањење разлике између очекиване и постојеће праксе у школи. Унапређивање школске праксе може се постићи кроз квалитативну промену (школа ради боље него раније), или кроз иновацију (школа ради на другачији начин). Самовредновање је регулисано законским и подзаконским прописима.

Специфичне предметне компетенције Представљају разраду (конкретизацију и спецификацију) опште предметне компетенције и то у оквиру дефинисаних кључних предметних области.

Спољашње вредновање школе (екстерна евалуација) Део система мера за осигурања квалитета образовања и васпитања. Представља објективни, спољашњи увид у квалитет рада у школи према дефинисаним димензијама и индикаторима. Обавља се у одређеним временским периодима. Комплементарно је самовредновању школа. Има и улогу корективног фактора у односу на резултате самовредновања. Регулисано је законским и подзаконским прописима.

Стандарди образовања и васпитања Скуп прописаних норми које се односе на неке од важних елемената у систему образовања и васпитања. Представљају један од ослонаца у мерењу или процени квалитета сегмента на који се односе. У систему образовања и васпитања у Србији дефинисани су: стандарди постигнућа ученика, стандарди квалитета рада образовно-васпитне установе, стандарди квалитета уџбеника, стандарди за професију наставника и васпитача и стандарди компетенција директора, просветних инспектора и просветних саветника.

Стандарди постигнућа Искази који показују која знања и вештине ученици треба да достигну на крају одређеног циклуса или нивоа образовања и васпитања. Они представљају један од мерних инструмената којима се утврђује квалитет и ниво ефикасности достигнуте у једном образовном систему.

Сумативно оцењивање Оцењивање резултата учења. Методе сумативног оцењивања представљају традиционалан начин процене, односно оцене постигнућа ученика. Овакво оцењивање се спроводи на крају одређеног периода учења. Сумативно оцењивање је оријентисано на прошлост, јер се њиме сумира шта је постигнуто до тренутка оцењивања. Овакав вид оцењивања се одвија просторно и временски независно од самог процеса учења.

Тема Скуп садржаја једног или више наставних предмета осмишљен и организован тако да подстиче и омогућава ученицима да усвојене информације интегришу у систем.

Тематска настава Један од главних начина да се међусобно повежу наставни садржаји једног или више различитих предмета. Заснива се на идеји да се најбоље учи кад се учење одвија у оквиру кохерентне целине и када је оно што се учи могуће повезати са појавама и догађајима у стварном свету. Предности ове наставе су: повезивање информација и изградња знања на различите начине и из различитих извора; посматрање појаве из различитих углова; коришћење различитих перспектива, мењање и усаглашавање односа, перспектива, процена; планирање; трагање за информацијама и материјалима и сл. Активна улога коју у оваквој настави има ученик резултира ефикаснијим учењем, бољим и дубљим разумевањем градива, бољим увидом у ток и резултате учења, вишим степеном самопоуздања и мотивисаности ученика и сл.

Формално образовање образовање које се обавља према прописаном курикулуму, у верификованим институцијама образовног система које води добијању сведочанства, дипломе или другог документа који документује ниво стручне спреме.

Формативно оцењивање Формативно оцењивање је начин процењивања постигнућа ученика који подржава и ученика и његово учење. Три кључне карактеристике формативног оцењивања су учесталост (оцењивање се обавља чешће него сумативно оцењивање), интерактивни карактер (ученици активно учествују у оцењивању, њихово самопроцењивање је део процеса оцењивања) и персонализовани циљеви учења који су прилагођени резултатима оцењивања. Стога се овај начин оцењивања може сматрати и учењем уз подршку. Формативно оцењивање може да унапреди капацитет учења, везу између наставника и ученика и између самих ученика, као и самосталност и одговорност ученика.

Холистички приступ Филозофија образовања заснована на идеји да образовање треба да буде интегрисано и целовито, а не распарчано и атомизирано, да треба да укључи ученика као целовито биће, а не његове појединачне и изоловане функције. Овај приступ подразумева узајамно познавање, уважавање и поштовање ученика и наставника, као и концепт наставе који омогућава међупредметно повезивање кроз тематску наставу, примену разноврсних наставних метода и начина учења и оцењивања. Техничка и информатичка средства и помагала имају своје место и значај и у овом приступу, али њега пресудно дефинишу односи који се развијају између наставника и ученика и атмосфера коју, заједно са ученицима, наставник ствара у одељењу. Поштовање, самопоштовање, доживљај смисла, радост, сарадња и саосећање карактеришу такву атмосферу.

Целоживотно учење Савремена образовна концепција према којој образовање не престаје формалним завршетком школовања у образовним институцијама, нити је карактеристично само за неке животне периоде. У савременом друштву се очекује стално усавршавање личних и радних компетенција кроз различите облике неформалног и информалног учења, као и повремено враћање у систем формалног образовања (различити видови специјализација и професионалног усавршавања).

Учешће у различитим облицима образовних активности током живота, са циљем сталног унапређивања потребних личних, грађанских, друштвених и радних знања, вештина и способности. Подразумева:

- схватање образовања као интегралног дела свакодневног живота;
- стицање и осавремењавање свих врста оспособљености, интересовања, знања и квалификација од школског до доба након завршетка радног века;
- унапређење развоја знања и способности које омогућава прилагођавање друштву знања и активно учешће у свим сферама друштвеног и радног живота, доношења одлука и планирања будућности;
- све облике учења - формално, неформално и информално.

Школа вежбаоница Школа у којој се одвија пракса будућих наставника, студената који студирају наставничке факултете, и студената факултета који образују стручне сараднике.

Школска култура- етос Укупан амбијент у коме се остварује образовно-васпитни процес у школи, подразумева и наставне и ваннаставне активности. Култура школе представља специфичан печат школе по коме се школе исте врсте разликују једна од друге. Укључује званична и незванична правила, обрасце понашања, оне принципе и критеријуме квалитета за чије формулисање и примену је школа задужена. Надограђује се кроз интеракцију и комуникацију свих актера у образовно-васпитном процесу, као и кроз утицаје средине у којој се школа налази и дешавања у њој. У стварању и обликовању школске културе учествују сви, укључујући и ученике.

Школски програм Документ чија је израда обавезна за сваку школу. Кроз свој школски програм школа чини видљивим начин на који планира да оствари главне задатке у процесу учења и наставе: подршку развоју компетенција ученика, остваривање предметних исхода и достизање стандарда постигнућа. У периоду промена и усавршавања на нивоу целог образовног система, школски програм има карактер развојног документа који се мења сагласно укупном унапређивању компетенција којима школа располаже. Школски програм је основ и за планирање рада наставника и стручних сарадника. У његовој припреми би требало да учествују сви главни носиоци образовно-васпитних активности у школи, укључујући у значајној мери и ученике.

Литература

- Смернице за унапређивање улоге информационе и комуникационе технологије у образовању EU
- EU - Education and Training 2020 (ET 2020)
- European Reference Framework --- KEY COMPETENCES FOR LIFELONG LEARNING
- Документ Европске комисије: Improving competencies for the 21st Century: An Agenda for European Cooperation on Schools
- Commission of the European Communities. SEC(2007)1009. Commission Staff Working Paper: SCHOOLS FOR THE 21ST CENTURY
- UNICEF: Policy impact assessment: Support for the education of children from vulnerable groups in preuniversity education, 2014
- OECD -21st Century Skills and Competences for New Millennium Learners in OECD Countries. Katerina Ananiadou, Magdalan Claro. 2009
- OECD - 21st Century Learning: Research, Innovation And Policy Directions From Recent OECD Analyses
- OECD-CERI -THE NEW MILLENNIUM LEARNERS: Challenging our Views on ICT and Learning. Francesc Pedró, May 2006
- UNESCO IBE - Glossary of Curriculum Terminology
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године, „Службени гласник РС”, бр. 107/12
- Закон о основама система образовања и васпитања из 2009. године и амандмани на тај закон из 2011. и 2013. године, „Службени гласник РС”, бр. 72/09, 52/11 и 55/13
- Закон о основном образовању и васпитању, „Службени гласник РС“, бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 – Одлука скупштине, 22/2002, 62/2003 – др. закон, 64/2003 – исправка др. закона, и 101/2005 –
- Закон о средњем образовању и васпитању, „Службени гласник РС“, бр. 55/2013

- Стандарди квалитета образовно-васпитних установа,,Службени гласник РС”, бр. 7/2011